ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

FACTORS ASSOCIATED TO KRATOM CONSUMPTION BEHAVIOR AMONG WORK-FORCE AGE IN TALAADTHAI, PATHUM THANI PROVINCE

Received: April 23, 2024
Revised: July 03, 2024
Accepted: July 08, 2024

อัษฎาวุฒิ โยธาสุภาพ[1*], แก้วกาญจนา บุญมาสีใส[2], ศิริรัตน์ คำเนียม[2], วรัฐภรณ์ พอขุนทด[2]

Aussadawut Yothasupap[1*], Keawkanjana Bunmasesai[2], Sirirat Khanniam[2], Waratthaporn Porkhuntod[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานอายุ 20-59 ปี ในพื้นที่ตลาดไท คำนวณตัวอย่างจากสูตรของ Daniel จำนวน 276 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติสัมประสิทธิ์อีตา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 77.9 มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม และพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.2, 74.3, 59.4 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เพศ โรคประจำตัว ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 สรุปผลการศึกษา ควรการดำเนินการเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อม ควรมุ่งเน้นกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม โดยเฉพาะด้านผลกระทบ ด้านกฎหมาย และสร้างทัศนคติต่อพืชกระท่อมในกลุ่มวัยแรงงาน เพื่อให้วัยแรงงานลดการใช้พืชกระท่อมหรือไม่นำไปสู่การนำไปใช้ในทางที่ผิด

คำสำคัญ: พืชกระท่อม, พฤติกรรมการบริโภค, วัยแรงงาน

[1] คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province
[2] นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Bachelor of Public Health, Faculty of Public Health, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the RoyalPatronage
*Corresponding author E-mail: aussadawut.yo@vru.ac.th

วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2567
Research and Development Health System Journal
Volume 17 No.2 May - August 2024

Abstract

This research study is a cross-sectional analytical study aimed at study the factors associated to kratom consumption behavior among the work-force in TalaadThai, Pathum Thani Province. The study sample consisted of 276 workers aged 20-59 years from the TalaadThai area, calculated using Daniel's formula and selected through stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire and analyzed with descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum, and maximum values. Inferential statistics included Eta coefficient, Pearson's Correlation coefficient, and multiple linear regression.

The results showed that the majority of the sample was male (77.9%). Most participants had a moderate level of knowledge about kratom (61.2%), a moderate attitude towards kratom (74.3%), and moderate kratom consumption behavior (59.4%). The factors significantly associated with kratom consumption behavior included sex, disease, knowledge about kratom, and attitude towards kratom. The findings of this study can inform actions to reduce risky behavior related to kratom use. Efforts should focus on enhancing knowledge about kratom, particularly regarding its effects and legal aspects, as well as shaping attitudes towards kratom among the working-age group. This approach will help reduce kratom usage or prevent its misuse among this demographic.

Keywords: Kratom, consumption behavior, work-force

บทนำ

กระท่อมเป็นพืชยืนต้นขนาดกลาง พบได้ในหลายประเทศเขตร้อนแถบเอเชียใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมาเลเซีย อินโดนิเซีย และประเทศไทย[1] กระท่อมมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ คือ *Mitragyna speciosa* เป็นพืชในตระกูล Rubiaceae กระท่อมมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่ ในประเทศไทยเรียกท่อม ใบกระท่อม กระท่อม[2] กระท่อมพบได้มากในภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย โดยกระท่อมมีสารสำคัญที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพเป็นสาร Alkaloids มีสารออกฤทธิ์ที่สำคัญ 2 ชนิด ได้แก่ Mitragynine และ 7-hydroxymitragynine จึงทำให้กระท่อมจะออกฤทธิ์คล้าย Opioid-like effect[3] ซึ่งออกฤทธิ์บรรเทาอาการปวด ง่วงซึม รู้สึกเคลิ้มสุขโดยเฉพาะ 7-hydroxymitragynine พบว่า มีฤทธิ์ระงับปวดคล้ายกับมอร์ฟีนแต่มีฤทธิ์อ่อนกว่ามอร์ฟีน นอกจากนี้ ผลการศึกษาในสัตว์ทดลอง พบว่า สารในกระท่อมมีฤทธิ์รักษาอาการท้องเสีย ต้านการอักเสบ ต้านอนุมูลอิสระ รักษาการซึมเศร้าและคลายกล้ามเนื้อ[4] กระท่อมจัดเป็นสารเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ต่อมาในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2564 กระท่อมได้ถูกถอดออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภท 5 ส่งผลให้ประชาชนสามารถปลูกและบริโภคกระท่อมตามวิถีชาวบ้านได้อย่างเสรี รวมทั้งซื้อขายใบกระท่อมโดยไม่ผิดกฎหมาย แต่หากนำไปผสมกับสารเสพติดประเภทอื่นๆ หรือที่เรียกว่า สี่คูณร้อย ยังถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย[5] ในวันที่ 23 สิงหาคม 2565 ได้มีการออกพระราชบัญญัติพืชกระท่อมซึ่ง ห้ามขายให้กับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นเยาวชนรวมถึงสตรีมีครรภ์ และกำหนดสถานที่ห้ามขายในสถานศึกษาและวัด การทำผลิตต้องขออนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น[6] จากการรายงานการใช้สารเสพติด ปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีรายงานการใช้กระท่อม 31.91 ต่อประชากร 1,000 คน โดยพบว่า ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาผู้ใช้กระท่อมส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร (34.47 ต่อประชากร 1,000 คน) รองลงมาภาคใต้ (21.4 ต่อประชากร 1,000 คน) ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีการใช้กระท่อมมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นอัตราส่วน 4.57:1 กลุ่มอายุที่ใช้มากที่สุด คือ 45-65 ปี (15.11 ต่อประชากร 1,000 คน)[7] และจากการสำรวจสถานการณ์สารเสพติดในช่วงที่มีการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 พบการใช้สารเสพติดในชุมชนส่วนใหญ่ คือ น้ำต้มใบกระท่อมผสมกับสารอื่น ร้อยละ 55.6 รองลงมา คือ ยาบ้า ร้อยละ 52.6 และใบกระท่อมแบบเคี้ยวสด ร้อยละ 49.6 ตามลำดับ[8] ปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการใช้กระท่อมอย่างแพร่หลาย โดยพบการศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้กระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความชุกของการใช้พืชกระท่อมร้อยละ 23.2 อายุที่เริ่มใช้ครั้งแรก คือ ช่วงอายุ 18-20 ปี ร้อยละ 51.3 ส่วนใหญ่ใช้ใบสดต้มน้ำกิน ร้อยละ 63.1 รองลงมา คือ กินใบสด ร้อยละ 31.3 ความถี่ในการใช้พืชกระท่อม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 31.3 ปริมาณที่ดื่มน้ำต้มต่อครั้งส่วนใหญ่ 3-4 แก้ว ร้อยละ 44.5 เคี้ยวใบกระท่อมต่อครั้งส่วนใหญ่ 1-5 ใบ ร้อยละ 61.2 [9]

วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2567
Research and Development Health System Journal
Volume 17 No.2 May - August 2024

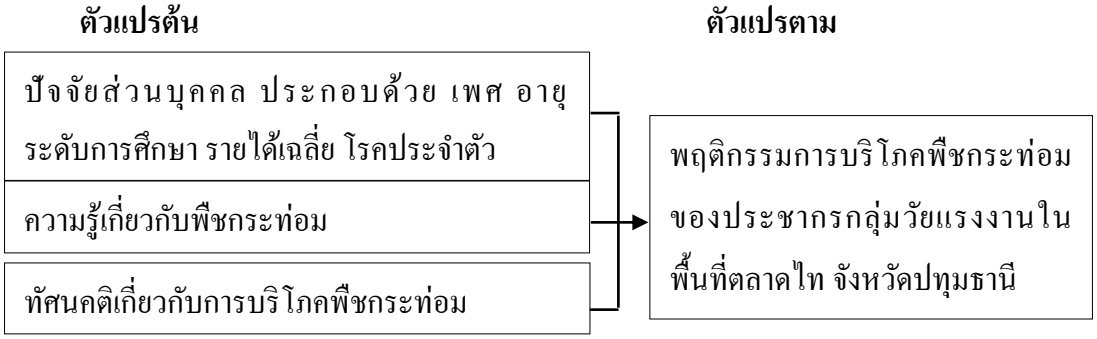
จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า วัยแรงงานมีโอกาสที่บริโภคพืชกระท่อม เนื่องจากจะช่วยให้สามารถทำงานได้นาน และทนต่อความเหนื่อยล้าเพิ่มขึ้น รายงานการใช้กระท่อมในประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย พบว่า ผู้ใช้กระท่อมส่วนใหญ่ใช้เพื่อให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ทนต่อความร้อนในกลุ่มแรงงานที่ต้องทำงานกลางแจ้ง[10] ปัจจุบันมีการใช้กระท่อมอย่างแพร่หลาย และมีโอกาสนำกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิดตามมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจใช้พืชกระท่อมที่ถูกต้อง หากมีการใช้พืชกระท่อมเป็นระยะเวลานาน และจำนวนมากติดต่อกันอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้ยังไม่พบการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท ทั้งยังพบว่าในพื้นที่ดังกล่าวบริโภคพืชกระท่อมอย่างแพร่หลาย เพื่อป้องกันการเกิดการเสพติด และปัญหาสุขภาพในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปวางแผนแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม และพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

2 .เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย



ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แรงงานอายุ 20-59 ปี ในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,796 คน โดยการคำนวณจากสูตรของแดเนียล (Daniel, 1995)[11] ดังนี้

$$n = \frac{NZ^2\alpha/2P(1-P)}{(N-1)d^2 + Z^2\alpha/2P(1-P)}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง N = จำนวนประชากรเป้าหมาย = 1,796 คน $Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานใต้โค้งปกติเท่ากับ 1.96 P = ค่าสัดส่วนความชุกของการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี เท่ากับ ร้อยละ 23.2[9] และ d = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 แทนค่า

$$n = \frac{1796\times1.96^2\times0.23\times(1-0.23)}{((1796-1)0.05^2)+(1.96^2\times0.23(1-0.23))}$$

n = 261.95 หรือประมาณ 262 คน

เพื่อป้องกันปัญหาการตอบกลับของแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือน้อยกว่าที่กำหนด ผู้วิจัยจึงคำนวณตัวอย่างเพิ่ม 5% ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยแรงงานที่บริโภคพืชกระท่อมในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จำนวน 276 คน

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) คือ 1) วัยแรงงานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี อย่างน้อย 6 เดือน 2) เป็นกลุ่มวัยแรงงานที่ใช้พืชกระท่อมอย่างน้อย 1 เดือนขึ้นไป 3) อ่านออก เขียนภาษาไทยได้ 4) ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) คือ 1) กลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมการศึกษา แต่ต่อมาเกิดความรู้สึกไม่ดีหรือไม่สบายใจในการตอบแบบสอบถามขอไม่ร่วมการศึกษาต่อในครั้งนี้ 2) มีปัญหาสุขภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ มีปัญหาสุขภาพจิต ข้อจำกัดด้านกายภาพ เป็นต้น

การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ร่วมกับการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional Allocation) มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การคำนวณสัดส่วนจำแนกตามพื้นที่ตลาด 2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snow ball sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชาชนและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ของตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ตลาดลานผัก	1,194	184
ตลาดปลาอาหารทะเล	402	62

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ตลาดพืชไร่	60	9
ตลาดผลไม้	141	21
รวม	1,796	276

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามโดยประยุกต์ใช้แนวข้อคำถามจากการทบทวนปัญหา แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย 5 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ศาสนา โรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริโภคพืชกระท่อม จำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ประกอบด้วย ระยะเวลาการใช้พืชกระท่อม รูปแบบการใช้พืชกระท่อม การใช้พืชกระท่อมร่วมกับสิ่งอื่น

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม จำนวน 15 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามให้เลือกตอบ คือ ถูก ผิด ให้เลือกเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ตอบ ถูก ได้ 1 คะแนน ตอบ ผิด ได้ 0 คะแนน การแปลผลคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของบลูม (Bloom,1971)[12] โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ ระดับความรู้สูงได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ระดับความรู้ปานกลางได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60.01-79.99 และระดับความรู้ต่ำได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60.00

ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งลักษณะการตอบ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น คำถามเชิงบวก เห็นด้วยให้ 3 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 1 คะแนน คำถามเชิงลบ เห็นด้วยให้ 1 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 3 คะแนน เกณฑ์สำหรับการวัดโดยพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด การแปลผลคะแนนจะพิจารณาจากเกณฑ์ของเบส (Best,1977)[13] ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม จำนวน 10 ข้อ ซึ่งลักษณะการตอบแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น คำถามเชิงบวก ปฏิบัติเป็นประจำให้ 3 คะแนน ปฏิบัติบางครั้งให้ 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติเลยให้ 1 คะแนน คำถามเชิงลบ ปฏิบัติเป็นประจำให้ 1 คะแนน ปฏิบัติบางครั้งให้ 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติเลยให้ 3 คะแนน เกณฑ์สำหรับวัดโดยพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด การแปลผลคะแนนจะพิจารณาจากเกณฑ์ของเบส (Best, 1977)[13] ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00

หมายถึง พฤติกรรมอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง พฤติกรรมอยู่ในระดับไม่ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากนั้นเรียบเรียงแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้ภาษา พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.89

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดสอบใช้ (Try out) โดยเก็บข้อมูลที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่น แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมโดยใช้วิธี KR-20 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรหาค่า Cronbach's Alpha coefficient พบว่า แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อมค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมค่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ร่วมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด สถิติอนุมาน (Inferential statistic) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อีตา (Eta) กรณีตัวแปรต้นเป็นตัวแปรประเภท Nominal scale หรือ Ordinal scale และใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s product moment correlation coefficient) กรณีตัวแปรต้นเป็นตัวแปรประเภท Interval scale หรือ Ratio scale จากนั้นนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมโดยใช้สถิติถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ COA No. 0032/2566 (REC No. 0032/2566) เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2566 กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินวิจัย โดยพิทักษ์สิทธิด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ออกจากวิจัยได้ตลอดโครงการวิจัย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.9 อายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.2 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 50.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.0 และส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 90.2 ตามลำดับ รูปแบบการบริโภคพืชกระท่อม พบว่า ระยะเวลาการใช้พืชกระท่อมส่วนใหญ่ใช้น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาใช้ 3 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.4 รูปแบบการบริโภคส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบน้ำต้มใบกระท่อม คิดเป็นร้อยละ 84.4 รองลงมาบริโภคในรูปแบบเคี้ยวใบกระท่อมสด คิดเป็นร้อยละ 53.6 โดยส่วนใหญ่บริโภคน้ำต้มใบกระท่อม 7 แก้วขึ้นไปต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาใช้ 1-3 แก้วต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ส่วนใหญ่ใช้เคี้ยวใบกระท่อมสด 1-10 ใบต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมาใช้ 11-20 ใบต่อวันคิดเป็นร้อยละ 12.7 ส่วนใหญ่ใช้ใบกระท่อมร่วมกับสิ่งอื่น คิดเป็นร้อยละ 59.8 โดยส่วนใหญ่ใช้ผสมกับน้ำอัดลม คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาใช้ผสมกับชา คิดเป็นร้อยละ 26.1 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 61.2 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 74.3 และพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.4 ดังตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศ โรคประจำตัว ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม และพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี (n=276)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม (Mean = 9.81, S.D. = 1.72, Min = 6, Max = 14)		
ต่ำ	60	21.7
ปานกลาง	169	61.2
สูง	47	17.0
ระดับทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม (Mean = 2.13, S.D. = 0.26, Min = 1.15, Max = 2.90)		
ไม่ดี	18	6.5
ปานกลาง	205	74.3
สูง	53	19.2

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อม (Mean = 2.19, S.D. =0.31, Min = 1.40, Max = 2.80)		
ต่ำ	24	8.7
ปานกลาง	164	59.4
ดี	88	31.9

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปร	พฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม	
	Correlation coefficient	p-value
เพศ	0.291[1]	0.003*
อายุ	-0.022[2]	0.714
ระดับการศึกษา	0.329[1]	0.138
รายได้	0.034[2]	0.575
โรคประจำตัว	0.290[1]	0.016*
ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม	0.315[2]	<0.001*
ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม	0.301[2]	<0.001*

[1]ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Eta [2]ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson correlation coefficient (r) * ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า 1) ตัวแปรอยู่ในระดับ Nominal scale หรือ Ordinal scale (เพศ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว) แปลงเป็นตัวแปร Dummy variable 2) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง 3) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน โดยทดสอบ Variance Inflation Factors โดยใช้สถิติ Collinearity diagnostic พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าระหว่าง 0.584-0.953 (ไม่เกิน 1) และค่า VTF ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า < 10 ดังนั้น จึงสรุปได้ ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 4) ทดสอบการแจงแจงแบบปกติโดยการใช้ Kolmogorov-Smirnov Test โดย พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2567
Research and Development Health System Journal
Volume 17 No.2 May - August 2024

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปร	b	Beta	t	p-value
เพศ(X_1)	0.014	0.044	0.324	0.747
โรคประจำตัว(X_2)	-0.001	0.061	-0.021	0.983
ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม(X_3)	0.043	0.012	3.763	< 0.001
ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม(X_4)	0.254	0.076	3.344	0.001
Constant (a)=1.206 R^2 =0.136	Adjusted R^2=0.123	F =10.670	p-value < 0.001	

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณมีอำนาจการทำนาย (R^2) 0.136 ซึ่งหมายความว่า สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมได้ ร้อยละ 13.6 จากการเข้าสมการ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม (X_3) และทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม (X_4) มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม และมีพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.2, 74.3, 59.4 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงาน ได้แก่ เพศ โรคประจำตัว ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.2 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานซึ่งมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. อาจทำให้การศึกษาความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมได้ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับพืชกระท่อมค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากกฎหมายด้านพืชกระท่อมค่อนข้างที่จะใหม่ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างยังขาดความเข้าใจในกฎหมายนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมาลย์ น้อยผา และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลตนเองของประชาชนในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการใช้

กระท่อมในการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.5[14] และสอดคล้องกับการศึกษาของ รดาธร อัญภัทรถาวร และพิพัตน์ นนทนาธรณ์ (2565) ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติต่อการใช้กระท่อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.87[15]

ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 74.3 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางทำให้มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ เช่น พืชกระท่อมสามารถช่วยลดอาการซึมเศร้าได้ หรือพืชกระท่อมช่วยในการนอนหลับได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมาลย์ น้อยผา และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลตนเองของประชาชนในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทัศนคติต่อการใช้กระท่อมในการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.8[14] และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัณฑิตา ตันธนปัญญากร และคณะ (2566) ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม ของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการใช้กระท่อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.0[9]

พฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.4 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้พืชกระท่อมน้อยกว่า 1 ปี รูปแบบการใช้ส่วนใหญ่แบบน้ำต้มใบกระท่อม และกลุ่มตัวอย่างจะระมัดระวังการบริโภคพืชกระท่อมจากบุคคลแปลกหน้าที่หยิบยื่นสิ่งของให้ และคิดว่าการบริโภคพืชกระท่อมเป็นเรื่องปกติของในกลุ่มวัยแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ กุสุมาลย์ น้อยผา และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลตนเองของประชาชนในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พฤติกรรมการใช้กระท่อมในการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.4[14] และสอดคล้องกับการศึกษาของ รดาธร อัญภัทรถาวร และพิพัตน์ นนทนาธรณ์ (2565) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติต่อการใช้พืชกระท่อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติด้านการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติด้านการรักษาอยู่ในระดับมาก[15]

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมของประชากรกลุ่มวัยแรงงานในพื้นที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศ โรคประจำตัว ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 เมื่อเข้าสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม และทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 ซึ่งอภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ โรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 เมื่อเข้าสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ พบว่า เพศและโรคประจำตัว ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม ซึ่งอภิปรายได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อาจเนื่องมาจาก เพศและโรคประจำตัว ทำให้เกิดความแตกต่างความแตกต่างทางด้านความคิด ทัศนคติ ค่านิยม ของแต่ละบุคคลส่งผลให้มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม สอดคล้องกับการศึกษาของ รดาธร อัญภัทรถาวร และพิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2565) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติต่อการใช้กระท่อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้กระท่อมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ p-value < 0.05[15] ซึ่งไม่ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัณณทัต ตันธนปัญญากร และคณะ (2566) ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม ของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 ทั้งการวิเคราะห์แบบ bivariate และ Multivariate[9]

ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม อาจเนื่องมาจาก ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงมัธยมตอนต้น ขาดการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม โดยส่วนใหญ่แรงงานมีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมระดับปานกลาง ทำให้พฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลางด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Knowledge, Attitudes, and Practices (KAP) (Schwartz,1975) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอ ก็จะส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดีและส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง[16] และสอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมาลย์ น้อยผา และคณะ (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลตนเองของประชาชนในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลสุขภาพตนเอง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัณณทัต ตันธนปัญญากร และคณะ (2566) ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม ของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมมีความสัมพันธ์ต่อการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05[9]

ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05 พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับพืชกระท่อมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อม เพราะทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลคิดรู้สึก และต้องการที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Schwartz,1975) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความรู้

ที่ถูกต้องและเพียงพอ ก็จะส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดี และส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง[16] อธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อมที่ถูกต้อง จะส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการใช้พืชกระท่อม และส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคพืชกระท่อมตามมา สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัณณทัต ตันธนปัญญากร และคณะ (2566) ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อมของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกระแชง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อมมีความสัมพันธ์กับการใช้กระท่อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ p-value < 0.05[9] และสอดคล้องกับการศึกษาของ รดาธร อัญภัทรถาวร และพิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2565) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติต่อการใช้กระท่อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทัศนคติด้านความรู้และทัศนคติด้านการแพทย์ส่งผลต่อการปฏิบัติที่มีต่อการใช้กระท่อม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ p-value < 0.05[15]

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปออกแบบกิจกรรมในการปรับเปลี่ยน หรือลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อมในกลุ่มวัยแรงงาน โดยเน้นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม และการสร้างทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากเป็นกลุ่มวัยที่เสี่ยงต่อการใช้ในทางที่ผิด

2. ควรมีการศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อม เนื่องจากพืชกระท่อมเปิดให้ใช้อย่างเสรี ส่งผลให้ทุกกลุ่มวัยเข้าถึงพืชกระท่อมได้ง่ายขึ้น จึงควรศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมเพื่อส่งเสริมประชาชนเข้าถึงข้อมูล เข้าใจ เกี่ยวกับประโยชน์ โทษ ผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้กระท่อม และสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ควรมีการศึกษาแบบกึ่งทดลองโดยการออกแบบโปรแกรมเพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับพืชกระท่อม ทัศนคติต่อการใช้พืชกระท่อม และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้พืชกระท่อม

เอกสารอ้างอิง

1. Singh D, Narayanan S, Vicknasingam B. Traditional and non-traditional uses of Mitragynine (Kratom): A survey of the literature. Brain Res Bull 2016; 126(Pt 1): 41-6.

2. Ulbricht C, Costa D, Dao J, Isaac R, LeBlanc YC, Rhoades J, et al. An Evidence-Based Systematic Review of Kratom (Mitragyna speciosa) by the Natural Standard Research Collaboration. Journal of Dietary Supplements 2013; 10(2): 152-70.
3. Kruegel AC, Gassaway MM, Kapoor A, Váradi A, Majumdar S, Filizola M, et al. Synthetic and Receptor Signaling Explorations of the Mitragyna Alkaloids: Mitragynine as an Atypical Molecular Framework for Opioid Receptor Modulators. J Am Chem Soc 2016; 138(21): 6754-64.
4. Kumarnsit E, Keawpradub N, Nuankaew W. Acute and long-term effects of alkaloid extract of Mitragyna speciosa on food and water intake and body weight in rats. Fitoterapia 2006; 77(5): 339-45.
5. พระราชบัญญัติพืชกระท่อม 2565. ราชกิจจานุเบกษา. 2565; 139(52 ก): 1-14.
6. Panyaphu D, Namkeard S, Inchai W, Yossathera K. Kratom: Herbal Medicine or Narcotic Drug. Journal of Traditional & Alternative Medicine 2016; 14: 15.
7. Manop Kanato, Kanittha Thaikla, Sawitri Assanangkornchai, Chitlada Areesantichai, Sayamol Charoenratana, Poonrut Leyatikul, et al. Report on the results of a household survey to estimate the population of drug users in Thailand in 2019. 2019.
8. ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ข้อเท็จจริงและตัวเลข: สารเสพติดผิดกฎหมายในประเทศไทย ปี 2560-2563= Facts and figures : illegal substances in Thailand 2017-2020; 2563.
9. ปัณณทัต ตันธนปัญญากร, ทัศนพรรณ เวชศาสตร์, นลพรรณ ขันติกุลานนท์ และคณะ. ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้พืชกระท่อม ของประชาชนอายุ 18 ปี ในชุมชนบ้านกระแชงจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2566; 18(2): 45-59.
10. Hassan Z, Muzaimi M, Navaratnam V, Yusoff NH, Suhaimi FW, Vadivelu R, et al. From Kratom to mitragynine and its derivatives: physiological and behavioural effects related to use, abuse, and addiction. Neurosci Biobehav Rev 2013; 37(2): 138-51.
11. Daniel WW. Biostatistics: a foundation for analysis in the health sciences: Wiley; 1978.
12. Bloom BS. Handbook on formative and summative evaluation of student learning. 1971.
13. Best JW. Research in Education. 3rd. Engle Wood Cliff: NJ Prentice Hall. 1977.

14. กุสุมาลย์ น้อยผา, วิทวัส หมาดอี, สรายุทธ หวังเกตุ และคณะ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้พืชกระท่อมในการดูแลตนเองของประชาชนในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารหมอยาไทยวิจัย 2565; 8(2).

15. รดาธร อัญภัทรถาวร และพิพัฒน์ นนทนาธรณ์ .(2565). ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติต่อการใช้กระท่อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย; 27(2): 150-165.

16. Schwartz NE. Nutritional knowledge, attitudes, and practices of high school graduates. J Am Diet Assoc. 1975; 66(1): 28-31.